

Li Anderssonin vappupuhe Helsingissä 1.5.2022

Hyvät ystävät ja toverit,

On niin ihanaa nähdä teitä täällä.

Tänä vuonna voimme vihdoinkin viettää vappua niin kuin vappua kuuluu viettää.

Kevään, työn ja työväenliikkeen juhlapäivää kuuluu viettää yhdessä. Solidaarisuuden merkityksen kokee konkreettisesti silloin, kun kokoontumme yhteen ja kuljemme vierekkäin vappumarssilla, jatkaen työväenliikkeen tärkeää perinnettä ja luoden sille tulevaisuutta.

Mutta hyvät ystävät,

Tänä vuonna kokoontumme myös murheellisissa tunnelmissa.

Tänä vuonna meidän pitää yhdessä ja kovaan ääneen puhua rauhasta ja solidaarisuudesta Ukrainaa kohtaan.

Laajamittainen sota on Vladimir Putinin ja Venäjän hyökkäyksen takia palannut Eurooppaan. Vaikka niin monet ennen meitä ovat vannoneet, että ”ei enää koskaan sotaa”, joudumme vuonna 2022 näkemään sitä sanoin kuvaamatonta tuskaa, mitä vanhempansa juuri menettänyt lapsi ja lapsensa juuri menettänyt vanhempi tuntevat.

Joudumme lukemaan joukkohautoista ja joukkoraiskauksista, sanoin kuvaamattoman hirvittävästä sotarikoksista, jotka tapahtuvat lähellä meitä – juuri nyt. Putinin Venäjän sodan takia asevarustelu kiihtyy nyt ympäri maailman, ja myös moni suomalainen kantaa suurta huolta siitä, miten sodan takia kiihtyvä inflaatio ja energian hinnan nousu vaikuttavat omaan talouteen ja arkeen.

Nyt jos koskaan meidän pitää keskittyä toimimaan yhdessä niiden keskeisten arvojen ja aatteiden puolesta, jotka yhdistävät koko vasemmiston ja poliittisen työväenliikkeen. Rauhanpolitiikka 2020-luvulla on ihmisoikeuksien puolustamista, se on kansainvälisen oikeuden puolustamista, ihmisten yhtäläisen ihmisarvon ja vapauden puolesta puhumista. Se on hädänalaisten ihmisten auttamista sekä sotaisten valtioiden energiariippuvuudesta irrottautumista ja kestävään, omavaraiseen energiaan investoimista.

Meidän pitää myös tukea kaikkia niitä toimijoita, jotka kamppailevat Venäjällä autoritaarista hallintoa vastaan. Venäjällä on massiivisesta propagandasta huolimatta valtava määrä ihmisiä, jotka eivät tue Putinia. Hekin tarvitsevat meidän tukeamme ja solidaarisuuttamme.

Hyvät ystävät,

Ukrainan presidentti Zelenskyi on nostanut esille Suomen koulutusosaamisen ja toivonut meiltä vahvaa tukea Ukrainan koulutusjärjestelmän jälleenrakentamiseen. Suomi on tukenut Ukrainan koulutussektoria jo ennen sotaa, ja meidän pitää jo nyt tehdä suunnitelmia siitä, miten me tällä sektorilla autamme ja tuemme, kun jälleenrakennuksen aika koittaa.

Puolalainen moderni vasemmistopuolue Razem ja Ukrainan vasemmistoliike ovat myös käynnistäneet kampanjan Ukrainan ulkomaisten velkojen anteeksiantamiseksi. Vasemmistoliitto on päättänyt osallistua tähän kampanjaan. Velkojen anteeksiantaminen olisi kansainväliselle yhteisölle konkreettinen tapa tukea Ukrainaa ja vahvistaa Ukrainan taloudellista itsemääräämisoikeutta sekä maan jälleenrakentamisen edellytyksiä, kun sota joskus loppuu.

Nyt tarvitaan yhteistä vahvaa rintamaa rauhan ja ihmisoikeuksien puolesta.

Tässä ajassa on tärkeää, että ammattiyhdistysliike ja työväenliike kykenevät näkemään rakenteet sodan takana. Meidän on kyettävä laittamaan loppu Venäjän veriöljyn ja verikaasun tuonnille. Ukrainalaiset taistelevat juuri nyt henkensä ja vapautensa puolesta. Vähintä mitä me voimme tehdä, on varmistaa, että Venäjän sotakoneen rahoitus fossiilienergian tuonnilla loppuu välittömästi. Me emme halua enää veriöljyä Suomeen. Me emme halua enää veriöljyä Eurooppaan. Samalla, kun luovumme fossiilisista polttoaineista ja siirrymme ilmastoystävällisiin energiamuotoihin, meidän tulee varmistaa, että yksittäiset ihmiset eivät joudu muutoksen maksajiksi. Ihmisillä tulee olla varaa lämmittää kotinsa ja kulkea töissä jatkossakin.

Ukraina behöver vårt stöd och vår solidaritet, när de nu kämpar för sin frihet i detta folkrättsvidriga krig som Putin startat. President Zelenskyi har bett Finland om hjälp att bygga upp undervisningssektorn efter kriget, ett område där vi samarbetat redan innan kriget började. Vänsterförbundet stöder även de polska och ukrainska vänsterrörelsernas krav på att avskriva Ukrainas utländska skulder, som ett sätt att stärka landets möjligheter att satsa på återuppbyggnaden efter kriget.

Hyvät ystävät ja toverit,

Monet tärkeät kysymykset ja kamppailut ovat jääneet pandemian ja sodan varjoon. Tänä keväänä monet suomalaiset työntekijät taistelevat parempien palkkojen ja työehtojen puolesta ja siten koko suomalaisen hyvinvointivaltion tulevaisuuden puolesta.

Viime viikolla päättyi UPM:n 112 päivää kestänyt lakko. 112 päivän lakko. Tämä oli Suomen pisin lakko seitsemääkymmeneen vuoteen.

UPM:n työtaistelussa on kyse paljon laajemmasta asiasta kuin lakkoon osallistuneiden työehdoista ja palkoista. Kyse on suomalaisen yhteiskunnan ja työelämän keskeisimmistä pelisäännöistä ja työntekijöiden neuvotteluvoimasta.

Työnantajapuoli on Suomessa määrätietoisesti pyrkinyt askel askeleelta hajauttamaan työehdoista käytävät neuvottelut. Tavoite on selkeä: mitä pienempiin kokonaisuuksiin neuvottelut saadaan hajautettua, sen heikompi neuvotteluvoima työntekijöillä.

Ensin EK luopui keskitetyistä palkka- ja työehtosopimusratkaisuista. Sitten Metsäteollisuus ja Teknologiateollisuus ilmoittivat, etteivät ne aio neuvotella valtakunnallisista työehtosopimuksista, vaan aloilla aiotaan jatkossa sopia yrityskohtaisesti.

Sitten UPM ilmoitti, että heille ei käy edes yritystasoinen sopimus. He ilmoittivat neuvottelevansa jokaiselle toimialalle oman sopimuksen yrityksen sisällä – ja haluavansa viedä toimihenkilöiden osalta neuvottelemisen jopa henkilökohtaiselle tasolle.

Hyvät ystävät ja toverit,

Tämä on se suunta, johon työnantajaleiri on halunnut viedä suomalaisen työmarkkinajärjestelmän. Ideologia edellä, ainoana tavoitteena murtaa suomalainen ammattiyhdistysliike.

Hajottamalla työntekijöiden mahdollisuuden neuvotella yhdessä ja mahdollisimman vahvana yhteenliittymänä Suomen vahvat ja vakavaraiset työnantajat haluavat murtaa suomalaisen sopimusjärjestelmän. He haluavat pysyvästi muuttaa työelämäämme tavalla, joka lisää työntekijöiden välistä eriarvoisuutta ja epävarmuutta.

Onko tämä se tulevaisuus, jonka me haluamme Suomelle? Ei ole.

Onko tämä sivistys- ja hyvinvointivaltioon sopivaa työmarkkinapolitiikkaa? No ei ole!

Hyvät ystävät,

UPM:n hallituksen puheenjohtaja Nalle Wahlroos antoi tällä viikolla haastattelun lakosta. Jutussa Nalle, joka ottaa toimittajan vastaan kotitalossaan Nizzassa, kutsuu ay-liikettä palkkakartelliksi ja ilmoittaa, että UPM:n toiminta on hänen mielestään isänmaallista.

Onko isänmaallista pyrkiä hajauttamaan työehdoista neuvottelemisen niin, että työntekijöiden välinen eriarvoisuus ja palkkaerot kasvavat – maailman onnellisimmassa maassa, jossa nimenomaan pienet tuloerot ovat taanneet tasa-arvon ja vakauden? Ei tietenkään ole.

Wahlroosin ja UPM:n toiminnassa on vain ja ainoastaan kyse pyrkimyksestä heikentää tavallisten suomalaisten ihmisten palkkoja, työehtoja ja elämän edellytyksiä. Isänmaallisuutta Suomen kaltaisessa maassa on rakentaa yhteistä hyvinvointia ja yhteiskuntaa, jossa jokainen ihminen voi tulla toimeen omalla työllään.

Jos työnantajat tässä epävakaa ja vaikeassa ajassa ovat aidosti kiinnostuneita isänmaallisuudesta, eikö nyt olisi hyvä hetki näyttää, että he ovat valmiita kantamaan vastuuta ihmisten pärjäämisestä ja toimeentulosta? Kun työnantajat aina vaativat joustoa ja ymmärrystä "vaikeille päätöksille", sopeutuksille ja heikennyksille, eikö nyt olisi aika vaatia joustoa ja ymmärrystä toiseen suuntaan?

Kiky-sopimuksen yhteydessä siirrettiin vastuita työnantajamaksuista työnantajilta palkansaajille miljardin euron edestä. Nyt olisi oivallinen hetki työnantajien kantaa vastuuta työntekijöiden pärjäämisestä ja työmarkkinarauhan puolesta ja siirtää nämä maksuvastuut takaisin yrityksille. Tämä olisi konkreettinen tapa kantaa yhteiskuntavastuuta ja turvata palkansaajien ostovoima inflaation kasvaessa.

Mutta hyvät ystävät,

tänä keväänä kamppaillaan myös satojen tuhansien julkisen sektorin työntekijöiden palkasta.

Istuin kahvilassa Turussa noin kuukausi sitten, kun eräs nainen tuli puhumaan minulle. Hän oli jo eläkkeellä omasta työstään varhaiskasvattajana, mutta tekee edelleen satunnaisia työvuoroja ja sijaisuuksia. Hän kertoi, miten ala on muuttunut, ja kuinka hän on järkyttyneenä saanut nähdä, miten usein hänen nuoremmat kollegansa itkevät, koska työ uuvuttaa. Samat henkilöt, jotka pitävät huolta meidän lapsistamme päivittäin. Jotka lastemme hyvinvoinnin ja oppimisen eteen opastavat, leikkivät, laulavat, lohduttavat, vastaavat kysymyksiin ja tekevät arvokasta kasvatustyötä, joutuvat työskentelemään arjessa, joka on niin uuvuttava, että se itkettää. Tämä tilanne ei voi jatkua.

Samankaltaisia ongelmia on myös muualla. Kotihoidossa työskentelevät kertovat, kuinka henkilöstöpula johtaa työkuorman kasvuun ja siihen, että ikäihmisten luona tehtävät käynnit typistyvät kymmenen tai viidentoista minuutin mittaiseksi. On syvästi väärin, että ne ihmiset, jotka ovat korvaamattoman tärkeitä niin monen hengelle ja terveydelle, niin usein joutuvat tuntemaan huonoa omaatuntoa ja riittämättömyyttä työpäivänsä jälkeen. Heidän pitäisi saada tuntea ylpeyttä.

Tämä tilanne ei voi jatkua.

Hyvät ystävät,

Me olemme todella vakavassa tilanteessa tässä maassa.

Sosiaalityöntekijät, koulunkäynninohjaajat, lähihoitajat, sosiaaliohjaajat, varhaiskasvatuksen opettajat, lastenhoitajat, laitosapulaiset, opettajat, sairaanhoitajat ja monet muut kasvatuksen ja hyvinvoinnin ammattilaiset ovat uupuneita. Ellemme onnistu kääntämään kehityksen kulkua, niin meiltä loppuvat nämä elintärkeät ammattilaiset.

Miten maa, joka kuuluu maailman vauraimpiin ja tasa-arvoisimpiin, on onnistunut pitämään näin huonoa huolta hyvinvointipalveluistaan ja niiden tekijöistä? Syy löytyy viime vuosikymmenen aikana harjoitetusta talouspolitiikasta ja jatkuvista säästöistä ja sopeutuksista.

Suomen julkisten alojen työvoimapula ei ratkea hyvän mielen kampanjoilla. Tämä ongelma ei ratkea valaisemalla rakennuksia kiitosväreillä tai jakamalla lahjabanaaneja. Tämä ongelma ratkeaa osoittamalla arvostusta julkisia aloja kohtaan – eli suomeksi sanottuna rahalla.

Tämän hallituskauden aikana olemme lopettaneet Suomessa yli vuosikymmenen jatkuneen leikkauspolitiikan ja lisänneet rahoitusta niin koulutukseen kuin sosiaali- ja terveydenhuoltoon. Tämä hallitus on muun muassa toteuttanut toisen asteen maksuttomuuden, pienentänyt varhaiskasvatuksen ryhmäkokoja, nostanut ammatillisen koulutuksen perusrahoitusta, päättänyt hoitajamitoituksesta, ottanut käyttöön sitovat henkilöstömitoitukset oppilas- ja opiskelijahuollossa ja rajannut lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden asiakasmäärää. Kaikissa päätöksissä vasemmistoliitolla on ollut tärkeä rooli. Mutta nämä parannukset eivät vielä riitä. Meidän pitää varmistaa, että tämä työ jatkuu myös seuraavalla hallituskaudella. Tarvitsemme isoja panostuksia erityisesti vanhustenhuoltoon ja peruskouluun.

Tämän lisäksi tarvitaan myös konkreettisia parannuksia ammattilaisten työoloihin, työehtoihin ja palkkaukseen.

Olen sanonut tämän aikaisemmin ja sanon sen nyt uudestaan: vasemmistoliitto kannattaa julkisen sektorin palkkaohjelmaa. Me olemme valmiita maksamaan sen rahoituksesta. Me emme myöskään usko mihinkään työoikeuksia polkeviin pakkolakeihin tämän työmarkkinakiistan ratkaisemiseksi emmekä tule sellaisia hyväksymään.

Työehtoriidat ratkaistaan vain hyvällä neuvottelutuloksella.

Vi är i en allvarlig situation i Finland. De som arbetar inom välfärden och utbildningen är utmattade, och om vi inte lyckas vända trenden kommer vi snart att ha en situation som är akut. Vi har redan nu för få som arbetar inom vården och småbarnspedagogiken, och brist på allt från socialarbetare till närvårdare. Jag har sagt det förut och jag säger det igen: i vänsterförbundet stöder vi förslaget om ett löneprogram för den offentliga sektorn. Vi är beredda att betala för det. Bristen på arbetskraft går inte att lösa med tackkort och kampanjer, utan endast genom förbättrade arbetsvillkor och bättre löner.

Tämän lisäksi hoitoalan ammattilaisten lakko on osoittanut, että hoitajapula on vaarantanut potilasturvallisuuden jo kauan ennen tätä lakkoa. Tämä on ollut säännöllistä ja jatkuvaa, koska työvoimapula on jo pitkään jatkunut ongelma. Konkreettisimmin tämä ilmeni siinä, että lakon aikaisessa suojelutyössä oli usein enemmän henkilökuntaa kuin säännöllisissä työvuoroissa lakon ulkopuolella.

Kuluneiden viikkojen aikana monet hoitajat ovat aivan aiheellisesti kysyneet, missä kaikki huolestuneet puheenvuorot potilasturvallisuudesta olivat, ennen kuin hoitajien lakko alkoi. Miksi kukaan ei välitä potilasturvallisuuden vaarantumisesta silloin, kun lakko ei ole päällä?

Tämä maa tarvitsee julkisen sektorin palkkaohjelman lisäksi todellisen potilasturvallisuuslain. Ei sellaista lakia, jolla pyritään murtamaan työntekijöiden lakkoa, vaan lainsäädäntöä, joka vahvistaa työnantajien vastuuta huolehtia henkilöstön riittävydestä ja potilasturvallisuuden toteutumisesta joka päivä.

Vasemmistoliitto esittääkin, että hallitus selvittää pikaisesti keinoja lisätä työnantajien vastuuta puuttua potilasturvallisuuden vaarantumiseen normaalioloissa turvaamalla riittävä määrä henkilöstöä.

Hyvät ystävät ja toverit,

Olemme pitkästä ajasta täällä yhdessä tänään, osoittamassa tukeamme kaikille niille ammattilaisille, joita ilman me emme pärjäisi päivääkään. He ovat ansainneet työstään riittävän palkan ja mahdollisuuden tehdä työnsä riittävillä resursseilla.

Ja kun me lähdemme täältä koteihimme jatkamaan arkeamme, muistakaamme, että maailman suurten ja vaarallisten mullistusten keskellä vapauden, oikeudenmukaisuuden ja inhimillisyyden arvot korostuvat.

Juuri niiden puolesta on vuosikymmenten saatossa vappuna marssittu, ja juuri niiden puolesta marssimme tänään.

Oikein hyvää vappua!